

Fylkesmannen i Vestfold og Telemark

Dispensasjonsveileder

Veileder for kommunens behandling av dispensasjonssaker etter plan- og bygningsloven kap. 19

Innhold

Introduksjon til veilederen	4
Del 1 – Generelt om dispensasjoner etter pbl. § 19-2	6
1. Dispensasjonssaker etter plan- og bygningsloven kap. 19.....	6
1.1 Hva er en dispensasjon?.....	6
1.2 Bare når kommunen vil innvilge dispensasjon, skal saken sendes til Fylkesmannen.....	6
1.3 To vilkår må være oppfylt for å kunne gi dispensasjon	6
1.4 Krav om grunngitt søknad og begrunnet vedtak.....	7
1.5 Betydningen av retningslinjer i kommuneplan	7
2. Kommunens og Fylkesmannens roller i dispensasjonssaker	7
2.1 Kommunens rolle.....	7
2.2 Fylkesmannens to roller i dispensasjonssaker	8
2.3 Fylkesmannens tilbakemelding i dispensasjonssaker	8
3. Kommunenes oversendelse av dispensasjonssaker til Fylkesmannen	9
3.1 Hvilke dispensasjonssaker skal sendes til Fylkesmannen for uttalelse?	9
3.2 Søknader om tiltak i og ved sjø og vassdrag som ikke skal sendes til Fylkesmannen for forhåndsuttalelse etter pbl.	11
3.3 Sjekkliste for kommunens oversendelse av dispensasjonssaker til Fylkesmannen	11
Del 2 – Nærmere veiledning om utvalgte typer dispensasjonssaker	14
4. Dispensasjoner fra LNFR-formålet i kommuneplanens arealdel – forholdet til landbruksinteresser	14
4.1 Nasjonale interesser – landbruk	15
4.2 Jordvern	15
4.3 Jordbrukets kulturlandskap	15
4.4 Særlig om bruksendring av landbruksbygg og fradeling av areal eller bygg	16
4.5 Landbruksfaglig vurdering i dispensasjonssaker	16
5. Dispensasjoner i 100-metersbeltet langs sjøen	17
5.1 I 100-metersbeltet langs sjøen er det forbud mot bygging, fradelinger og andre tiltak	17
5.2 Bakgrunn for forbudet	17
5.3 Områder med annen byggegrense mot sjø fastsatt i kommuneplan eller reguleringsplan ..	18
5.4 Særlige hensyn i dispensasjonssaker i 100-metersbeltet langs sjøen.....	18
5.5 Vurdering av allmenne interesser.....	18
5.6 Miljøavdelingens praksis ved vurdering av dispensasjoner i 100-metersbeltet.....	19
5.6.1 Fordelene for allmenne interesser må være klart større enn ulempene	19
5.6.2 Boliger	20

5.6.3 Brygger og utriggere.....	20
5.7 Hva med terrenngrep over og under vann?.....	20
5.7.1 Mudring, dumping og utfylling i sjø.....	20
5.7.2 Påfylling av sand.....	20
5.7.3 Andre terrenngrep	21
6. Dispensasjoner fra byggeforbud/byggegrense langs vassdrag	21
6.1 Kommunen kan fastsette byggeforbud/byggegrense langs vassdrag	21
6.2 Miljøavdelingens praksis ved dispensasjoner fra byggeforbud/byggegrense langs vassdrag	21
6.3 Vurdering av nasjonale og vesentlige regionale interesser langs vassdrag.....	22

Introduksjon til veilederen

Denne veilederen gjelder dispensasjonssaker etter gjeldende plan- og bygningslov (pbl.) kap. 19.

Veilederen er ment å være en hjelp til kommunen ved behandling av dispensasjonssaker, men kan også være til nytte for tiltakshavere, konsulenter og andre.

Vi ønsker å gi tidlige og tydelige signaler, både om hva vi trenger for å avgi en uttalelse, og om hvilke vurderinger vi gjør. Det gir kommuner og tiltakshavere forutsigbarhet – og det forebygger unødvendige utsettelse og påklaginger.

Veilederen klargjør hvilke opplysninger Fylkesmannens fagavdelinger må ha for å kunne avgi en uttalelse. Den viser hvilke vurderinger fagavdelingene gjør når de skal avgjøre om en dispensasjon vil være i strid med nasjonale og vesentlige regionale interesser. Videre klargjør den hvilke krav som må være oppfylt før kommunen i det hele tatt kan vurdere om den vil gi dispensasjon.

Veilederen består av to deler

Del 1 gir generell veiledning for alle typer dispensasjonssaker etter pbl. kap. 19. Denne delen tar for seg vilkårene som må være oppfylt for å kunne innvilge dispensasjon etter pbl. § 19-2, og klargjør kommunens og Fylkesmannens roller i dispensasjonssaker. Del 1 av veilederen inneholder oversikt over hvilke dispensasjonssaker som skal oversendes til Fylkesmannen for forhåndsuttalelse, samt sjekklister for hva kommunens oversendelse av dispensasjonssaker til Fylkesmannen bør inneholde.

Del 2 av veilederen gir nærmere veiledning for hhv. dispensasjoner i LNFR-områder der landbruksinteresser blir berørt, dispensasjoner fra byggeforbudet i 100-metersbeltet langs sjø og byggegrense mot sjø fastsatt i arealplan, samt dispensasjoner fra byggeforbud/byggegrense langs vassdrag i kommuneplaner.

Del 1 – Generelt om dispensasjoner
etter pbl. § 19-2

Del 1 – Generelt om dispensasjoner etter pbl. § 19-2

1. Dispensasjonssaker etter plan- og bygningsloven kap. 19

1.1 Hva er en dispensasjon?

Dispensasjon etter pbl. § 19-2 betyr at det i et enkelttilfelle gis unntak fra bestemmelser i loven, forskrifter eller planer fastsatt i medhold av loven. Dispensasjon er en «sikkerhetsventil» som skal sikre fleksibilitet, for eksempel der det er behov for raskt å gjøre små justeringer når planen skal realiseres. En dispensasjon fra en plan endrer ikke planen, den innebærer bare at planen fravikes for det søknaden omfatter.

Det er ingen som har krav på å få dispensasjon. Det skal ikke være kurant å fravike lov eller gjeldende planer uten at dette er grundig og faglig begrunnet. En praksis der det stadig gis enkelt-dispensasjoner uthuler og svekker arealplaner som overordnet styringsverktøy, og gir dårlig forutsigbarhet for grunneiere og tiltakshavere. I motsetning til dispensasjon, er reguleringsplan et resultat av en prosess som sikrer informasjonsutveksling og medvirkning.

For å sikre en demokratisk beslutningsprosess og ivareta alle hensyn og interesser, må kommunen vurdere om tiltaket bør fremmes i form av en reguleringsplan. Et tiltak som har vesentlig virkning for miljø og samfunn, bør behandles gjennom en planprosess (kommuneplan eller reguleringsplan). Dersom kommunen kommer til at tiltaket omfattes av en reguleringsplikt, er dette et selvstendig avslagsgrunnlag for dispensasjonssøknaden.

1.2 Bare når kommunen vil innvilge dispensasjon, skal saken sendes til Fylkesmannen

Regionale og statlige myndigheter hvis saksområde blir direkte berørt, skal få mulighet til å uttale seg før det gis dispensasjon fra planer, plankrav og forbudet i § 1-8. Dette går frem av pbl. § 19-1.

Det er bare i saker der kommunen vurderer at vilkårene for å innvilge dispensasjon er oppfylt, og er positive til å gi dispensasjon, at søknaden skal sendes til Fylkesmannen for forhåndsuttalelse.

Dersom kommunen har fattet vedtak om å innvilge dispensasjon i en sak som skulle ha vært sendt til Fylkesmannen til forhåndsuttalelse, men saken ikke er blitt sendt, skal kommunen sende vedtaket til Fylkesmannen. Fylkesmannen vil da vurdere om det er grunnlag for å påklage saken, jf. pbl. § 1-9 tredje ledd.

1.3 To vilkår må være oppfylt for å kunne gi dispensasjon

Pbl. § 19-2 åpner for at kommunen kan gi dispensasjon. For at en dispensasjon skal kunne innvilges, må to vilkår være oppfylt:

1. Hensynene bak bestemmelsen det dispenseres fra, eller hensynene i lovens formålsbestemmelse, **må ikke bli vesentlig tilsidesatt.**
2. I tillegg **må fordelene ved å gi dispensasjon være klart større enn ulempene** etter en samlet vurdering. Av lovens forarbeider, jf. Ot.prp.nr. 32 (2007-2008) side 242, følger det at sosialmedisinske, personlige og menneskelige hensyn normalt ikke har avgjørende vekt i dispensasjonssaker.

Det går frem av pbl. § 19-2 tredje ledd at det ved dispensasjon fra loven og forskriften til loven skal legges særlig vekt på dispensasjonens konsekvenser for helse, miljø, jordvern, sikkerhet og tilgjengelighet.

1.4 Krav om grunnlagt søknad og begrunnet vedtak

Søknad om dispensasjon krever *grunnlagt søknad*, jf. pbl. § 19-1. Krav om grunnlagt søknad forutsetter at søker/tiltakshaver redegjør for sitt syn på saken og hvorfor kommunen bør innvilge dispensasjon. Det er ikke adgang til å innvilge dispensasjon uten at dette er søkt om.

Enkeltvedtak krever begrunnelse etter forvaltningsloven §§ 24 og 25. Sivilombudsmannen sier i sak 2011/2812 blant annet: «*Det må være et grunnleggende krav til begrunnelse for et dispensasjonsvedtak etter pbl. § 19-2 at det fremgår at hvert av lovens kumulative vilkår er vurdert og hvilke konklusjoner vurderingene munnet ut i.*»

Når kommunedirektøren innstiller på å avslå en søknad og har begrunnet hvorfor søknaden bør avslås, men planutvalget ønsker å innvilge søknaden, må planutvalget begrunne hvorfor vilkårene for å gi dispensasjon er oppfylt.

1.5 Betydningen av retningslinjer i kommuneplan

Noen kommuner har retningslinjer om eksempelvis fritidsboliger eller behandling av spredt bolig-, fritids- og næringsbebyggelse i LNFR-områdene. Slike retningslinjer er ikke juridisk bindende, og er ikke hjemmel for å gi dispensasjon.

2. Kommunens og Fylkesmannens roller i dispensasjonssaker

2.1 Kommunens rolle

Kommunen er plan- og byggesaksmyndighet, og det er kommunens ansvar å behandle søknader på en faglig og formelt riktig måte, etter lovens bestemmelser og i tråd med nasjonale og regionale rammer.

Som byggesaksmyndighet skal kommunen påse at saken er så godt opplyst som mulig, herunder avklare planstatus, omfang av omsøkte tiltak, lovliggheit av eksisterende tiltak mv. Dette følger av forvaltningsloven § 17 om forvaltningsorganets utrednings- og informasjonsplikt.

Det er kommunens plikt å vurdere om de to vilkårene for å gi dispensasjon, jf. pbl. § 19-2 annet ledd, er oppfylt. Denne vurderingen er et såkalt rettsanvendelsesskjønn, og ikke et fritt, lokalpolitisk skjønn.

Først når begge vilkårene er oppfylt, kan kommunen velge om den vil gi dispensasjon. Det er da det lokalpolitiske skjønnnet kommer inn i bildet. Det ligger til det lokalpolitiske skjønnnet å kunne legge vekt på en rekke forhold, så lenge disse er saklige og begrunnede.

Det fremgår av pbl. § 19-2 fjerde ledd at kommunen ikke bør dispensere fra planer, lovens bestemmelser om planer og forbudet i § 1-8 når en direkte berørt statlig eller regional myndighet har uttalt seg negativt om dispensasjonssøknaden. Dersom kommunen likevel velger å innvilge dispensasjon, krever dette særskilt begrunnelse, jf. kravene til begrunnelse av enkeltvedtak i forvaltningsloven § 24 og § 25, samt Sivilombudsmannens uttalelse i sak 2011/2812 der kravene til dispensasjonsvedtak presiseres.

2.2 Fylkesmannens to roller i dispensasjonssaker

Fylkesmannen er regjeringens representant i fylket og skal arbeide for at Stortingets og regjeringens vedtak, mål og retningslinjer blir fulgt opp. Fylkesmannen har både en rolle som klageinstans for kommunenes vedtak og rollen som fagmyndighet innen landbruk, miljøvern, helse og samfunnsikkerhet.

- Som fagmyndighet skal Fylkesmannen sørge for at nasjonale og vesentlige regionale interesser innenfor landbruk, naturmangfold, klima, strandsone, forurensning, samordna bolig-, areal- og transportplanlegging, samfunnsikkerhet, folkehelse, barn og unge og universell utforming blir ivaretatt i dispensasjonssaker.

Fagavdelingene skal bare ha saker til uttalelse der kommunen vurderer å gi dispensasjon. Dersom kommunen innvilger dispensasjon i strid med nasjonale og vesentlige regionale interesser fagavdelingene er satt til å ivareta, kan fagavdelingene påklage vedtaket, jf. pbl. § 1-9 tredje ledd.

Fagavdelingene gir ikke en full vurdering av søknaden etter dispensasjonsbestemmelsen i pbl. § 19-2, og kontrollerer ikke at det aktuelle dispensasjonsvedtaket vil være juridisk riktig.

- Fylkesmennes juridiske avdelinger behandler klager på kommunale vedtak. I klagesaksbehandlingen skal de juridiske avdelingene sikre at kommunenes vedtak er i samsvar med gjeldende lovverk.

Når en fagavdeling hos Fylkesmannen i Vestfold og Telemark klager på en dispensasjon, avgjøres klagen av Fylkesmannens juridiske avdeling i et annet fylke.

2.3 Fylkesmannens tilbakemelding i dispensasjonssaker

Fylkesmannens forhåndsuttalelser til dispensasjonssaker vil ha ett av tre svar:

- *Ingen vesentlige merknader.*
Det betyr at saken ikke er i strid med nasjonale eller vesentlige regionale interesser Fylkesmannens fagavdelinger er satt til å ivareta.
- *Fraråder.*
Det betyr at saken er i strid med nasjonale eller vesentlige regionale interesser, og at kommunen derfor ikke bør gi dispensasjon.

- *Fraråder og vil vurdere å påklage.*
Det betyr at saken er i alvorlig strid med nasjonale eller vesentlige regionale interesser, og at Fylkesmannens fagavdeling vil vurdere å påklage et positivt vedtak.

3. Kommunenes oversendelse av dispensasjonssaker til Fylkesmannen

3.1 Hvilke dispensasjonssaker skal sendes til Fylkesmannen for uttalelse?

Fylkesmannens fagavdelinger skal ha oversendt følgende saker til uttalelse når kommunen vurderer å gi dispensasjon:

Tema	Dispensasjoner:
Landbruk, se kap. 4 i veilederen	<p>Fra LNF-formålet i kommuneplanen for tiltak (også fradeling av areal og bruksendring av landbruksbygninger) som</p> <ul style="list-style-type: none"> • direkte berører dyrka eller dyrkbar jord, eller • er i randsonen eller på «øyer» inn mot dyrka eller dyrkbar jord innenfor helhetlige jordbruks- og kulturlandskapsområder, dvs. følgende områder: <ul style="list-style-type: none"> ○ nasjonalt eller regionalt avgrensede kulturlandskap (jf. naturbase) ○ rene moderne jordbrukslandskap ○ historiske eller sammensatte kulturlandskap
Strandsone langs sjø, se kap. 5 i veilederen	<p>For alle tiltak i 100-metersbeltet langs sjøen, bl.a. dispensasjoner</p> <ul style="list-style-type: none"> • fra pbl. § 1-8 annet ledd (byggeforsbudet i 100-metersbeltet langs sjøen) • fra byggegrense mot sjø fastsatt i kommuneplanens arealdel eller reguleringsplan, jf. pbl. § 1-8 tredje ledd • fra kommuneplanens bestemmelser eller reguleringsplanbestemmelser som regulerer området mellom byggegrense fastsatt i planen og 100-metersbeltet langs sjø
Strandsone langs vassdrag, se kap. 6 i veilederen	<ul style="list-style-type: none"> • Som berører vernede vassdrag, jf. RPR for vernede vassdrag • Dispensasjoner fra byggeforsbud/byggegrense langs vassdrag fastsatt i kommuneplanens arealdel, jf. pbl. § 1-8 femte ledd, der nasjonale eller vesentlige regionale interesser blir berørt
Naturmangfold	<p>For tiltak som berører</p> <ul style="list-style-type: none"> • verneområder og foreslåtte verneområder¹ • truede naturtyper (jf. rødliste for naturtyper – kategoriene CR/EN/VU)

¹ Tiltak som berører verneområder vil i de fleste tilfeller betinge dispensasjon fra verneforskriften. Saken skal vurderes etter verneforskriften før den behandles etter pbl. Søknad om dispensasjon fra verneforskriften sendes til Fylkesmannen.

Tema	Dispensasjoner:
	<ul style="list-style-type: none"> • utvalgte naturtyper (naturmangfoldloven § 52) • naturtyper med verdi «A» (DN-håndbok 13) eller med lokalitetskvalitet «svært høy» (Miljødirektoratets kartleggingsinstruks – NiN) • prioriterte arter (naturmangfoldloven § 23) • arter som er særskilt fredet etter forskrift, truede arter og deres leveområder (jf. rødliste for arter – kategoriene RE/CR/EN/VU) • viktige funksjonsområder for villrein • viktige viltkorridorer
Landskap	<ul style="list-style-type: none"> • For tiltak som berører landskap kartlagt etter NiN av nasjonal eller vesentlig regional verdi, der slik verdsetting foreligger • landskap der de samlede kulturhistoriske verdiene og naturmangfoldverdiene vurderes å utgjøre en miljøverdi av nasjonal eller vesentlig regional interesse
Friluftsliv, folkehelse	<p>For tiltak som berører</p> <ul style="list-style-type: none"> • områder verdsatt som svært viktig eller viktig friluftslivsområde i henhold til Miljødirektoratets veileder M98-2013 • andre områder som er vurdert til å ha nasjonal eller viktig regional betydning som friluftslivsområde • øvrige områder som er viktige for folkehelse og friluftsliv, f.eks. bymarker og områder som i planer er markert som overordnet sammenhengende grønnstruktur i byer og tettsteder
Samfunnssikkerhet	<p>For tiltak som berører hensynssoner/fareområder for bl.a. skred, ras, flom, springflo, storulykkebedrifter mv.</p>
Forurensning	<p>For tiltak som berører forurensning, herunder bl.a. forurenset grunn, vesentlige avvik fra støyretningslinje T-1442/2016, vesentlige avvik fra retningslinje for luftkvalitet T-1520</p>
Barn og unge	<p>For tiltak som er i strid med rikspolitiske retningslinjer for barn og planlegging pkt. 5</p>
Samordna areal- og transport	<p>For handelsetableringer utenfor sentrumsområder og andre områder for handel</p>

3.2 Søknader om tiltak i og ved sjø og vassdrag som ikke skal sendes til Fylkesmannen for forhåndsuttalelse etter pbl.

Følgende saker trenger kommunen ikke å sende til Fylkesmannen for forhåndsuttalelse etter pbl.:

- Søknader om mudring, dumping og utfylling i sjø og vassdrag.
Disse tiltakene vil kunne kreve tillatelse etter forurensningsregelverket. Se nærmere omtale i pkt. 5.7.1.
- Kabler og ledninger i sjø og vassdrag.
I vassdrag vil slike tiltak kunne kreve tillatelse fra Fylkesmannen etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag.
- Kabel-/ledningstraseer på land som ikke krever irreversible terrenginngrep (sprengning, skjæring, pigging, boring etc.) og som ikke innebærer oppføring av en bygning (f.eks. pumpehus)

Naturmangfoldloven §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, herunder ved behandling av byggesaker, og forvaltning av fast eiendom, jf. naturmangfoldloven § 7. Se til enhver tid oppdatert veiledning for naturmangfoldloven kapittel II.

3.3 Sjekkliste for kommunens oversendelse av dispensasjonssaker til Fylkesmannen

Dispensasjonssaker som oversendes til Fylkesmannen for uttalelse må være tilstrekkelig opplyste. Dersom saken ikke er tilstrekkelig opplyst, vil ikke Fylkesmannen ha grunnlag for å vurdere søknaden. I disse tilfellene vil Fylkesmannen derfor måtte fraråde dispensasjon og varsle påklaging av et ev. positivt vedtak. Saken kan sendes til Fylkesmannen for ny vurdering når nødvendige opplysninger er fremskaffet.

Kommunens oversendelse av dispensasjonssaker til Fylkesmannen for uttalelse bør inneholde følgende opplysninger:

Type opplysninger	Nærmere beskrivelse
Tiltak	<ul style="list-style-type: none">• Konkret angivelse av hvilke tiltak saken faktisk omfatter• Presisering av alle nye tiltak og endring av eksisterende tiltak på eiendommen• Søknaden må samsvare med illustrasjonene
Lokalisering	Adresse og gards- og bruksnummer.
Planstatus	Arealformål mv. i kommuneplanen og ev. reguleringsplan.
Dagens bruk	Opplysninger om dagens bruk av området/arealet, beskrivelse av eiendommen slik den fremstår på søknadstidspunktet.

Type opplysninger	Nærmere beskrivelse
Dispensasjon	Konkret angivelse av hva det søkes dispensasjon fra.
Begrunnelse	Søkers begrunnelse for søknaden, herunder søknadspapirene.
Historikk	Informasjon om ev. historikk i saken.
Kart og illustrasjoner	<ul style="list-style-type: none"> • Plankart i farger • Oversiktskart og detaljkart som tydelig viser hvor tiltaket ligger • Fly- eller skråfoto, eventuelt ytterligere bildedokumentasjon av den nåværende situasjonen • Illustrasjoner og tegninger med tydelige mål av både eksisterende og ny bebyggelse, herunder størrelse (BYA/BRA/ikke-målbart areal), fasadelengde, mønehøyde og gesimshøyde, samt ev. perspektivskisser. For dispensasjoner i 100-metersbeltet langs sjøen, jf. pbl. § 1-8 annet ledd, skal også areal/omfang av terrasser, plattinger, svalganger, trapper o.l. oppgis
Lovlighet	Vurdering av lovligheten av eksisterende bygningsmasse og andre tiltak på eiendommen som berøres av søknaden.
Vurdering etter naturmangfoldloven	<ul style="list-style-type: none"> • Naturmangfoldloven §§ 8–12, jf. § 7. • For slik vurdering gjelder til enhver tid oppdatert veiledning for naturmangfoldloven kapittel II.
Landbruksfaglig vurdering	Aktuelt i saker der slike interesser blir berørt, se pkt. 4.5.
Kommunens vurdering	Kommunens egen vurdering av dispensasjonssøknaden, og med konkret angivelse av hvordan vilkårene for dispensasjon anses å være oppfylt, se henholdsvis avsnitt 5.5 og 6.3.

Del 2 – Nærmere veiledning om utvalgte typer dispensasjoner

Del 2 – Nærmere veiledning om utvalgte typer dispensasjonssaker

4. Dispensasjoner fra LNFR-formålet i kommuneplanens arealdel – forholdet til landbruksinteresser

Tiltak som er i strid med LNFR-formålet i kommuneplanens arealdel krever dispensasjon fra kommuneplanens arealformål (ev. endring av kommuneplanen eller reguleringsplan), jf. pbl. § 19-2, jf. § 11-7 nr. 5 bokstav a. Det er kommunen som må vurdere om et tiltak er i strid eller i tråd med LNFR-formålet. Veilederen «Garden som ressurs» er et hjelpemiddel for kommunen når den skal foreta denne vurderingen. Vurderingskriteriene som fremgår av veilederen punkt 1.1 bør kommunen også bruke ved vurdering om det kan gis dispensasjon. Vurderingskriteriene lyder:

«Kriterier som må være oppfylt for at tiltaket skal inngå i LNFR-formålet:

- Tiltaket er knyttet til produksjon på garden eller det behovet garden har for varer og tjenester, eller det er nødvendig i forbindelse med annen næringsvirksomhet knyttet til jordbruk, skogbruk, reindrift, yrkesfiske eller lignende.
- Virksomheten er basert på og tilpasset gardens eget ressursgrunnlag, for eksempel bruk av fôr, planter, trær, blomster, frukt, grønnsaker og andre råvarer produsert på garden samt videreforedling og/eller salg av disse.

I tillegg bør følgende kriterier vektlegges:

- Tiltakets virkninger for jord- og skogsdrift, reindrift eller annen primærnærings, herunder nedbygging av dyrka eller dyrkbar mark
- Tiltakets størrelse og volum i forhold til omgivelsene.
- Tiltakets virkninger for natur- og kulturlandskap, naturmangfold, friluftsliv, kulturminner, vannforvaltning, trafikk, naboer, estetikk og gardstun.
- Om virksomheten kan innpasses i eksisterende bygninger eller om det kreves nybygg.
- Om tiltaket ligger i pressområder eller fraflyttingsområder.
- Om tiltaket er i samsvar med hensynssoner og kommuneplanens mål eller strategier for utbyggingsmønster, tettstedsavgrensning, jordvern eller andre forhold.
- Tiltakets virkning når det gjelder støy, forurensning, drikkevann, visuelle eller estetiske forhold, mv.
- Om tiltaket er tenkt plassert i område utsatt for fare eller risiko, eller om tiltaket i seg selv kan utgjøre fare eller risiko.
- Om virksomheten faller inn under reglene om konsekvensutredning.»

Det er lovens klare hovedregel at det i områder som i kommuneplanens arealdel er avsatt til LNFR-områder ikke skal tilrettelegges for andre formål. I forarbeidene til pbl. fastsettes det blant annet at LNFR-områder omfatter og skal brukes for områder som skal nyttes eller sikres til landbruksproduksjon, herunder jordbruk og skogbruk. I dette ligger at det vesentlige hensynet bak LNFR-formålet er at det avsatte arealet skal være ubebygget eller kun bebygget i forbindelse med landbruksvirksomhet.

4.1 Nasjonale interesser – landbruk

Fylkesmannens landbruksavdeling skal påse at dispensasjoner ikke er i strid med nasjonale og vesentlige regionale interesser innen jord- og skogbruk. Avdelingen skal sikre landbrukets arealressurser generelt, men med et særlig ansvar for jordvern og kulturlandskap, jf. tidligere landbruks- og matministers Hoksruvs brev 1. oktober 2018 som beskriver nasjonale og vesentlige regionale interesser innenfor jordvern i plansaker. Disse føringene gjør seg også gjeldene i dispensasjonssaker.

4.2 Jordvern

Av pbl. § 19-2 tredje ledd følger det at ved dispensasjon fra loven og forskrift til loven skal det legges særlig vekt på blant annet jordvern.

Jordvern er en nasjonal interesse, som har blitt ytterligere styrket de siste årene. Viktigheten av jordvern er blant annet understreket i nasjonal jordvernstrategi fra 2015/oppdatert nasjonal jordvernstrategi fra 2018, jordbruksmeldingen (Meld. St. 11 (2016-2017)), nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging (2019), og statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging (2014). Stortinget har fastsatt et mål for omdisponering av dyrka jord til maksimalt 4000 dekar per år. Målet skal nås gradvis innen 2020.

Dyrka jord² og dyrkbar jord³ er en viktig nasjonal ressurs. Det er et politisk mål å sikre dyrka og dyrkbar jord for varig fremtidig matproduksjon, samt å øke norsk matproduksjon. Det er derfor viktig å ta vare på gode jordbruksareal og matjord, ved i størst mulig grad å unngå at dyrka jord omdisponeres og tas i bruk til andre formål. Dette gjelder særlig dyrka jord med god jordmonnskvalitet og jord som er lettdrevet (ut fra arrondering, størrelse og tilgjengelighet), og for areal som utgjør en del av et større og sammenhengende jordbruksareal. Samtidig må dette balanseres opp mot storsamfunnets øvrige behov.

4.3 Jordbrukets kulturlandskap

Fylkesmannen har et ansvar for å ta vare på jordbrukets kulturlandskap.

Kulturlandskapsbegrepet er tverrfaglig og sammensatt av flere fagområder: både miljø, landbruk og kulturminne. Jordbruket er som regel en premissleverandør til disse landskapene, gjennom tradisjonell drift har det skapt naturmangfold og historiske landskap. For landbruket vil det i mange tilfeller være store interesser og verdier i disse landskapene. Vi finner ofte utstrakt beiteaktivitet i disse landskapene, aktiv jordbruksdrift med historiefortellinger og driftsmetoder som er tilpasset terreng og klima gjennom generasjoner. Disse landskapene representerer gjerne en større tids- og landskapsskala. Koblingene til dyrka og dyrkbar jord er ofte mange og sammensatte.

Det vil variere hvilke og hvordan de nasjonale interessene berøres fra område til område. En helhetlig landskapsvurdering ligger ofte til grunn ved vurdering i de enkelte tilfeller. De nasjonalt utpekte kulturlandskapene og de utvalgte kulturlandskapene representerer noen av disse, og vi finner dem avgrenset i Naturbase. I tillegg er det en rekke kulturlandskapsområder med rike kvaliteter i naturmangfold og kulturminner innenfor aktive og bevarte jordbruksområder i

² Dyrka jord: Fulldyrka jord, overflatedyrka jord og innmarksbeite.

³ Dyrkbar jord: Areal som ikke er fulldyrka, men som kan fulldyrkes til lettbrukt eller mindre lettbrukt fulldyrka jord, og som holder kravene til klima og jordkvalitet for plantedyrking.

kommunene. Det vil derfor være viktig å vurdere de nasjonale interessene også innenfor disse områdene.

Her er det sentralt å vurdere fragmentering/oppsplitting og om tiltaket vil nedsette det helhetlige kulturlandskapet gjennom «bit for bit» utbygging. Det må også vurderes om tiltaket vil skape utydelige utbyggingslinjer og presedens som øker presset på omkringliggende kulturlandskap. Behov og konsekvens vil alltid vurderes. Saker oversendes til uttalelse der de indirekte og direkte berører dyrka og dyrkbare jord, og vurderes over en større landskapskala som omtalt over.

4.4 Særlig om bruksendring av landbruksbygg og fradeling av areal eller bygg

Bruksendring av bygg på landbrukseiendom (driftsbygg, boligdel etc.) vil kunne være i konflikt med nasjonale interesser, dersom bygningen er innenfor et helhetlig areal av dyrka og dyrkbar jord. Dvs. at saken også har nasjonal interesse dersom selve tiltaket ligger på annen arealressurs enn dyrka og dyrkbar jord, så lenge det er innenfor et jordbruksmiljø bestående av dyrka og/eller dyrkbar jord som indirekte grenser til tiltaket.

Dette gjelder også for fradeling av tun til boligtomt, der resterende areal går som tilleggsareal til nabo eller ved oppføring av tomt til fritidsbolig der omkringliggende areal er landbruksareal som beskrevet over.

I dette ligger bl.a. vurderinger knyttet til hvordan arealressursene og drifta på gårdene det søkes dispensasjon fra vil kunne opprettholdes. Vil areal avsnøres eller vil det bli driftsmessige ulemper? Vil det på sikt kunne fradeles og bli en bolig/eiendom uten tilknytning til gården som kan selges på «det frie» markedet? Presedensvirkningen må også vurderes. I slike saker ligger fortsatt forholdet til den dyrka og dyrkbare jorda og tiltakets påvirkning på dette ressursgrunnlaget til grunn for de nasjonale interessene.

4.5 Landbruksfaglig vurdering i dispensasjonssaker

I dispensasjonssaker som berører landbruksverdier skal det alltid oversendes en landbruksfaglig. Vurderingen bør belyse punktene som angis nedenfor. Omfanget av hvilke opplysninger som er nødvendige, avhenger av de enkelte temaers betydning i den konkrete saken:

Arealopplysninger:

Arealressurser som berøres av tiltaket, jf. AR5

- Tiltak som søkes omdisponert
- Størrelse (dekar) på areal som søkes omdisponert
- Jordmonnskvaliteten
- Arealets plassering i jordbruksområdet, kulturlandskapsområdet og/eller landbruksmiljøet

Landbruksmessige konsekvenser

- Redegjør for avveiningen mellom landbruksinteressene og interessene for tiltaket.
- Konsekvenser for eiendommenes arrondering og drift.
- Konsekvenser for tilgrensende landbrukseiendommer og naboeiendommer: Brukerkonflikter knyttet til støy og lukt eller andre drifts- og miljømessige konsekvenser.
- Konsekvenser for langsiktig utbyggingsmønster:
 - Bidrar tiltaket til tydelige utbyggingslinjer mellom landbruks- og utbyggingsområder?
 - Vurdering av presedensvirkningen.

- Kulturlandskap, herunder konsekvenser for landskapsbildet, biologisk mangfold og kulturhistoriske verdier.

Forholdet til jordloven

For dispensasjonssaker etter pbl. som også krever behandling etter jordloven, anbefales det at saken først vurderes etter pbl. Dersom administrasjonen i kommunen er positiv til dispensasjonen, bør den landbruksfaglige vurderingen også omfatte en (foreløpig) vurdering etter jordloven.

Et tiltak som både skal behandles etter pbl. og jordloven, krever tillatelse etter begge regelverk. Sakene behandles i to separate vedtak.

5. Dispensasjoner i 100-metersbeltet langs sjøen

5.1 I 100-metersbeltet langs sjøen er det forbud mot bygging, fradelinger og andre tiltak

Det fremgår av pbl. § 1-8 annet ledd at det i 100-metersbeltet langs sjøen er forbud mot alle tiltak definert i pbl. § 1-6, med unntak av fasadeendringer og fradelinger ved innløsning av bebygd festetomt etter tomtefestelova. Forbudet gjelder oppføring, riving, endring, endret bruk og andre tiltak knyttet til bygninger, konstruksjoner og anlegg, samt terrenginngrep og opprettelse og endring av eiendom. Videre omfatter forbudet annen virksomhet og endring av arealbruk som vil være i strid med arealformål, planbestemmelser og hensynssoner.

Forbudet omfatter derfor også tiltak som ikke nødvendigvis gir målbart areal, som for eksempel plattinger/terrasser, trapper, tråkkheller, terrenginngrep, støttemurer, gjerder og flaggstenger.

Dette innebærer at mange typer tiltak som ellers ikke er søknadspliktige etter pbl. § 20-1 første ledd bokstav a-m, likevel vil kreve dispensasjon fra pbl. § 1-8 annet ledd og derfor er søknadspliktige. Slike tiltak kan ikke settes i gang før det er gitt dispensasjon.

For terrenginngrep over og under vann, se punkt 5.7 for nærmere omtale.

5.2 Bakgrunn for forbudet

Motivene bak forbudet går frem av forarbeidene til pbl., Ot.prp. nr. 32 (2007-2008) på side 30; «Forbudet markerer at 100-metersbeltet langs sjøen er av nasjonal interesse, og at strandsonen i utgangspunktet skal holdes fri for bebyggelse. Begrunnelsen for forbudet er de viktige interessene som knytter seg til strandsonen, som allmenn ferdsel og friluftsliv, naturvern, biologisk mangfold, landskap og kulturminner.»

Videre i forarbeidene, på side 243, er det presisert at «[d]et er et nasjonalt mål at strandsonen skal bevares som natur- og friluftsområde tilgjengelig for alle. Regjeringen ønsker en strengere og mer langsiktig strandsoneforvaltning. Det er derfor nødvendig med en streng praksis ved behandlingen av dispensasjoner i 100-metersbeltet langs sjøen. Forbudet i § 1-8 mot bygging i 100-metersbeltet langs sjøen veier tungt. Det skal svært mye til før dispensasjon kan gis til bygging her, spesielt i områder med stort utbyggingspress.»

Når Stortinget har vedtatt et byggeforbud i 100-metersbeltet, legger det begrensninger på det lokale selvstyret. Kommunen kan ikke gjennom lokalpolitisk skjønn sette Stortingets vedtatte forbud til side.

I statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen har regjeringen understreket at byggeforbudet skal praktiseres strengt i Vestfold og Telemark, og at dispensasjoner skal unngås.

5.3 Områder med annen byggegrense mot sjø fastsatt i kommuneplan eller reguleringsplan

For tiltak som nevnt i punkt 5.1 lokalisert mellom sjøen og byggegrense mot sjø fastsatt i kommuneplanens arealdel eller reguleringsplan, jf. pbl. § 1-8 tredje ledd, kreves kun dispensasjon fra byggegrensen i plan, jf. Sivilombudsmannens uttalelse i sak 2018/4012 og KMDs tolkningsuttalelse 28. mai 2019. I disse sakene kreves det ikke dispensasjon fra det generelle byggeforbudet i 100-metersbeltet, jf. pbl. § 1-8 annet ledd, men pbl. § 1-8 første ledd gjelder. De samme hensynene gjør seg derfor i stor grad gjeldene både ved dispensasjon fra det generelle byggeforbudet og ved dispensasjon fra byggegrensen i plan. Veiledningen her er derfor aktuell for begge tilfeller.

5.4 Særlige hensyn i dispensasjonssaker i 100-metersbeltet langs sjøen

Pbl. § 19-2 åpner for at kommunen kan gi dispensasjon fra byggeforbudet i 100-metersbeltet og byggegrense mot sjø i arealplan. For at det skal kunne gis dispensasjon må vilkårene i pbl. § 19-2 annet ledd være oppfylt, jf. punkt 1.3.

I 100-metersbeltet langs sjøen skal det tas særlig hensyn til natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser, jf. pbl. § 1-8 første ledd. Det er disse hensynene som ikke må bli vesentlig tilsidesatt ved en dispensasjon fra byggeforbudet i pbl. § 1-8 annet ledd eller byggegrense mot sjø fastsatt i arealplan, jf. § 19-2 annet ledd.

I vurderingen av om fordelene ved å gi dispensasjon er klart større enn ulempene, jf. pbl. § 19-2 annet ledd, er det i utgangspunktet fordeler og ulemper for natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser som skal avveies, jf. pbl. § 1-8 første ledd.

5.5 Vurdering av allmenne interesser

Ut over momentene i sjekklista, jf. pkt. 3.3, bør kommunens oversendelse til Fylkesmannen inneholde kommunens egen vurdering av dispensasjonssøknaden, og med konkret angivelse av hvordan vilkårene for dispensasjon anses å være oppfylt, jf. punkter nedenfor.

Landskap

- Hvordan ser området ut i dag? I hvilken grad vil tiltaket påvirke landskapet/omgivelsene?
- Vil tiltaket gi silhuettvirkning, vil fasaden mot sjø øke, vil eksponeringen mot sjø øke, vil bygget bli høyere og mer dominerende? Vurdering av både nær- og fjernvirkninger av tiltakets samlede areal og volum
- Det må vurderes om det foreligger bedre alternativer for plassering av tiltaket (for eksempel at et tilbygg kan plasseres bak fritidsboligen i stedet for på siden eller i front)

Naturmiljø

- Berører tiltaket
 - verneområder og foreslåtte verneområder
 - truede naturtyper (jf. rødliste for naturtyper – kategoriene CR/EN/VU)
 - utvalgte naturtyper (naturmangfoldloven § 52)
 - naturtyper med verdi «A» (DN-håndbok 13) eller med lokalitetskvalitet «svært høy» (Miljødirektoratets kartleggingsinstruks – NiN)
 - prioriterte arter (naturmangfoldloven § 23)
 - arter som er særskilt fredet etter forskrift, truede arter og deres leveområder (jf. rødliste for arter – kategoriene RE/CR/EN/VU)
- Er det behov for terrengendringer, mudring, sprengning e.l. som kan påvirke naturmiljøet negativt?

Friluftsliv, allmennhetens ferdsel

- Berører tiltaket statlig eller lokalt sikret friluftsområde eller annet viktig friluftsområde?
- Vil tiltaket virke privatiserende for omgivelsene og/eller begrensende for ferdselen i utmark, som stier, naturlige ferdselsdrag o.l.?
- Hvordan påvirkes allmennhetens muligheter for strandhugg, opphold og bading, fiske, rasting etc.? Det er ikke dagens bruk som er avgjørende, men de fremtidige mulighetene. Kan tiltaket innebære en forbedring for friluftslivet?

5.6 Miljøavdelingens praksis ved vurdering av dispensasjoner i 100-metersbeltet

5.6.1 Fordelene for allmenne interesser må være klart større enn ulempene

Fylkesmannens miljøavdeling legger til grunn Stortingets føringer om at byggeforbudet skal håndheves strengt. Vårt utgangspunkt er at man kan bygge opp igjen det samme arealet (både BYA, BRA og ikke-målbart areal) og volumet som man river. Bygningsmassen må i utgangspunktet ikke trekkes nærmere sjøen, ikke øke i høyde og ikke få lengre fasade mot sjø. Dersom det kan pekes på fordeler for allmenne interesser, kan det vurderes om arealet kan utvides. Fordelene må være klart større enn ulempene.

Miljøavdelingen vil alltid foreta en samlet vurdering av alle momentene i saken. Hver sak er unik. Det gjør det vanskelig å gi konkrete retningslinjer for vurderingene vi gjør, men på generelt grunnlag kan vi gi noen eksempler på tiltak som vi anser som en fordel for de allmenne interesser:

- Sanering av bygninger vil i de fleste tilfeller føre til en frigjøring av verdifullt strandareal og begrense den private sfæren rundt hytta. Dersom rivning av et uthus/anneks el. vil gi klare og konkrete fordeler for allmenne interesser, kan det i noen tilfeller aksepteres en begrenset utvidelse av totalt areal på eiendommen, forutsatt at det nye arealet legges bort fra sjøen eller blir mindre eksponert.
- Tilknytning til godkjent vann- og avløpsordning, jf. forurensingsforskriften kap. 12, anses som fordelaktig for miljøet. Miljøavdelingen har praksis for å akseptere at fritidsboligen får utvide med 6–8 m² BYA for å bygge et bad. Vi forventer imidlertid at fritidseiendommer som har et samlet areal på 100 m² BYA eller mer kan finne løsninger for et nytt bad innenfor eksisterende areal.

- Der eksisterende hytte skal rives og erstattes av en ny, kan det oppnås fordeler for både landskap, ferdsel og miljø ved at hytta får en bedre tilpasning til topografien, at hytta plasseres lengre vekk fra sjø, lengre vekk fra kyststi eller annen sti i utmark, eller der det på annen måte åpnes eller tilrettelegges for allmenheten. Slike fordeler vil kunne forsvare en begrenset utvidelse av totalt areal.

5.6.2 Boliger

Boliger er normalt i bruk gjennom alle årets måneder. Miljøavdelingen har som praksis å akseptere noe mer utvikling av boligeiendommer enn fritidseiendommer. Det er en forutsetning at tiltakene er nødvendige for å dekke daglige behov. Dispensasjonsvilkårene i § 19-2 må uansett være oppfylt før kommunen kan treffe vedtak, selv om miljøavdelingen finner at konflikten med nasjonale interesser er begrenset.

5.6.3 Brygger og utriggere

Miljøavdelingen anser både oppføring av nye brygger, utvidelse av eksisterende og utlegging av utriggere for å være i strid med byggeforbudet. Det må pekes på klare fordeler for allmenne interesser for at en eventuell utvidelse av bryggearealet skal aksepteres. Det kan for eksempel oppnås en fordel for landskapet når en fritthengende brygge som kan vippes opp (f.eks. «Tønsberg-brygge») erstattes av en mindre synlig flytebrygge.

5.7 Hva med terrenginngrep over og under vann?

Forbudet mot tiltak i 100-metersbeltet gjelder fra strandlinja ved alminnelig høyvann og 100 meter opp på land målt i horisontalplanet. Dette innebærer at terrenginngrep som i sin helhet finner sted under vann ikke er omfattet av forbudet i 100-metersbeltet i pbl. § 1-8 annet ledd. Tiltak i sjø vil likevel i mange tilfeller kreve dispensasjon fra kommuneplan eller reguleringsplan. Som presisert i punkt 3.2 skal slike saker ikke sendes til Fylkesmannen for forhåndsuttalelse etter pbl.

5.7.1 Mudring, dumping og utfylling i sjø

Mudring (herunder sprenging), dumping og utfylling i sjø vil som regel kreve tillatelse etter forurensningsregelverket. Det må søkes særskilt til Fylkesmannen om dette. Nærmere informasjon, veileder og søknadsskjema finnes på Fylkesmannens nettside.

<https://www.fylkesmannen.no/vestfold-og-telemark/miljo-og-klima/forurensning/mudring-dumping-og-utfylling/>

Søknad sendes først til kommunen som skal vurdere tiltaket etter pbl.. Den delen av tiltaket som eventuelt finner sted over strandlinja vil kunne betinge dispensasjon fra pbl. § 1-8 annet ledd.

Dersom utplassering av sjøkabler/ledninger på sjøbunnen krever mudring, nedspyling eller annen type forflytning av masser fra bunnen, må det avklares med forurensningsmyndigheten (Fylkesmannen) om det kreves egen tillatelse etter forurensningsregelverket. Tiltakshaver er selv ansvarlig for å innhente denne avklaringen.

5.7.2 Påfylling av sand

Etablering og vedlikehold av kunstige sandstrender, samt påfylling av sand på eksisterende strender, vil i de fleste tilfeller anses å være et vesentlig terrenginngrep som krever tillatelse etter pbl. § 20-2. Uavhengig av dette kan tiltaket kreve dispensasjon fra plan.

Den delen av tiltaket som finner sted over strandlinja vil som oftest betinge dispensasjon fra pbl. § 1-8 annet ledd eller byggegrense mot sjø fastsatt i arealplan. Tiltaket kan kreve avklaring etter sektorregelverk som naturmangfoldloven og forurensningsloven. Råd for behandling av søknader om oppfylling av sandstrender finnes på <http://www.miljokommune.no/Temaoversikt/Friluftsliv/Friluftslivsomrader/Soknad-om-a-etablere-og-vedlikeholde-kunstige-sandstrender/>

5.7.3 Andre terrenginngrep

Sprengning, pigging, skjæring med wire og andre irreversible terrenginngrep på land i 100-metersbeltet er omfattet av pbl. § 1-8 annet ledd og må fremgå av dispensasjonssøknaden.

6. Dispensasjoner fra byggeforbud/byggegrense langs vassdrag

6.1 Kommunen kan fastsette byggeforbud/byggegrense langs vassdrag

Det nasjonale forbudet mot tiltak i 100-metersbeltet i pbl. § 1-8 annet ledd gjelder bare i 100-metersbeltet langs sjøen. I 100-metersbeltet langs vassdrag gjelder pbl. § 1-8 første ledd, som sier at det skal tas særlig hensyn til natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser. I medhold av pbl. § 1-8 femte ledd, har de fleste kommuner fastsatt ei grense på inntil 100-meter langs utvalgte vassdrag der bestemte tiltak ikke er tillatt.

For at det skal kunne innvilges dispensasjon fra kommuneplanens byggeforbud/byggegrense langs vassdrag, må vilkårene for å innvilge dispensasjon i pbl. § 19-2 være oppfylt. Å håndheve kommuneplanens forbud mot tiltak langs vassdrag er kommunens ansvar.

6.2 Miljøavdelingens praksis ved dispensasjoner fra byggeforbud/byggegrense langs vassdrag

Ettersom det ikke er et nasjonalt lovforbud mot tiltak i 100-metersbeltet langs vassdrag, følger ikke miljøavdelingen samme strenge praksis i disse sakene som ved dispensasjoner fra byggeforbudet langs sjøen.

De nasjonale og vesentlige regionale interessene miljøavdelingen skal ivareta langs vassdrag er kantvegetasjon (vannressursloven § 11), verneområder, naturmiljø (truede og utvalgte naturtyper og arter), landbruksarealer, landskap (utvalgte kulturlandskap, landskap av vesentlig regional eller nasjonal verdi), samfunnssikkerhet (skred, ras, flom), forurensning, friluftsliv, barn og unge og folkehelse. Hensynet til kantvegetasjon er særlig viktig langs vassdrag med helårs vannføring.

I tillegg skal Fylkesmannens miljøavdeling ivareta nasjonale og vesentlige regionale interesser knyttet til vernede vassdrag. For vassdrag som er vernet av Stortinget gjennom verneplaner nr. I-IV er det formulert nasjonale forvaltningsmål for å sikre landskapsverdier, natur-, kultur- og friluftslivsverdier. Vi viser her til forskrift om rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag (RPR-VV). Retningslinjene slår fast at kommunene og fylkeskommunene skal legge RPR-VV til grunn for planlegging og enkeltsaksbehandling etter pbl. Dette inkluderer behandling av dispensasjoner. Fylkesmannen har sammen med andre regionale og statlige fagmyndigheter ansvar for å bidra til

at kommunene følger opp retningslinjene.

Søknader om tiltak som betinger dispensasjon fra byggeforbud/byggegrense langs vassdrag skal oversendes til Fylkesmannen for forhåndsuttalelse når tiltaket etter kommunens vurdering berører disse nasjonale og/eller vesentlige regionale interessene. Miljøavdelingen vil påse at tiltakene det er søkt om dispensasjon for ikke vil være i strid med disse interessene, og at tiltaket ikke vil medføre en sikkerhetsrisiko.

Dersom det omsøkte tiltaket ikke er i vesentlig strid med en eller flere av interessene vi skal ivareta, vil miljøavdelingen normalt ikke ha innvendinger mot tiltaket.

6.3 Vurdering av nasjonale og vesentlige regionale interesser langs vassdrag

Dispensasjonssøknader som berører nasjonale og vesentlige regionale interesser skal sendes Fylkesmannen til uttalelse. Kommunen må derfor vurdere om saken berører slike interesser, jf. punkter nedenfor. Ut over momentene i sjekklista, jf. avsnitt 3.3, bør kommunens oversendelse til Fylkesmannen inneholde disse vurderingene samt konkret angivelse av hvordan vilkårene for dispensasjon anses å være oppfylt.

Kantvegetasjon

- Berører tiltaket kantvegetasjon langs vassdrag, jf. vannressursloven § 11?

Vern

- Berører tiltaket et vernet vassdrag, jf. RPR-VV?
- Har kommunen i så fall fastsatt spesifikke/differensierte mål og retningslinjer for vassdraget, og hvordan vurderes tiltaket i lys av dette, jf. RPR-VV pkt. 4?
- Berører tiltaket verneområder eller foreslåtte verneområder?

Landskap

- Berører tiltaket helhetlige kulturlandskap av nasjonal eller vesentlig regional interesse, herunder utvalgte kulturlandskap i jordbruket, jf. Naturbase?
- Berører tiltaket landskap kartlagt etter Natur i Norge (NiN) av nasjonal eller vesentlig regional verdi, der slik verdsetting foreligger?

Naturmiljø

- Berører tiltaket
 - verneområder og foreslåtte verneområder
 - truede naturtyper (jf. rødliste for naturtyper – kategoriene CR/EN/VU)
 - utvalgte naturtyper (naturmangfoldloven § 52)
 - naturtyper med verdi «A» (DN-håndbok 13) eller med lokalitetskvalitet «svært høy» (Miljødirektoratets kartleggingsinstruks – NiN)
 - prioriterte arter (naturmangfoldloven § 23)
 - arter som er særskilt fredet etter forskrift, truede arter og deres leveområder (jf. rødliste for arter – kategoriene RE/CR/EN/VU)
- Berører tiltaket sammenhengende naturområder med urørt preg som er viktig for arealkrevende arter (eks. villrein)?
- Er det behov for terrengendringer, mudring, sprengning e.l. som kan påvirke naturmiljøet negativt?

Samfunnssikkerhet

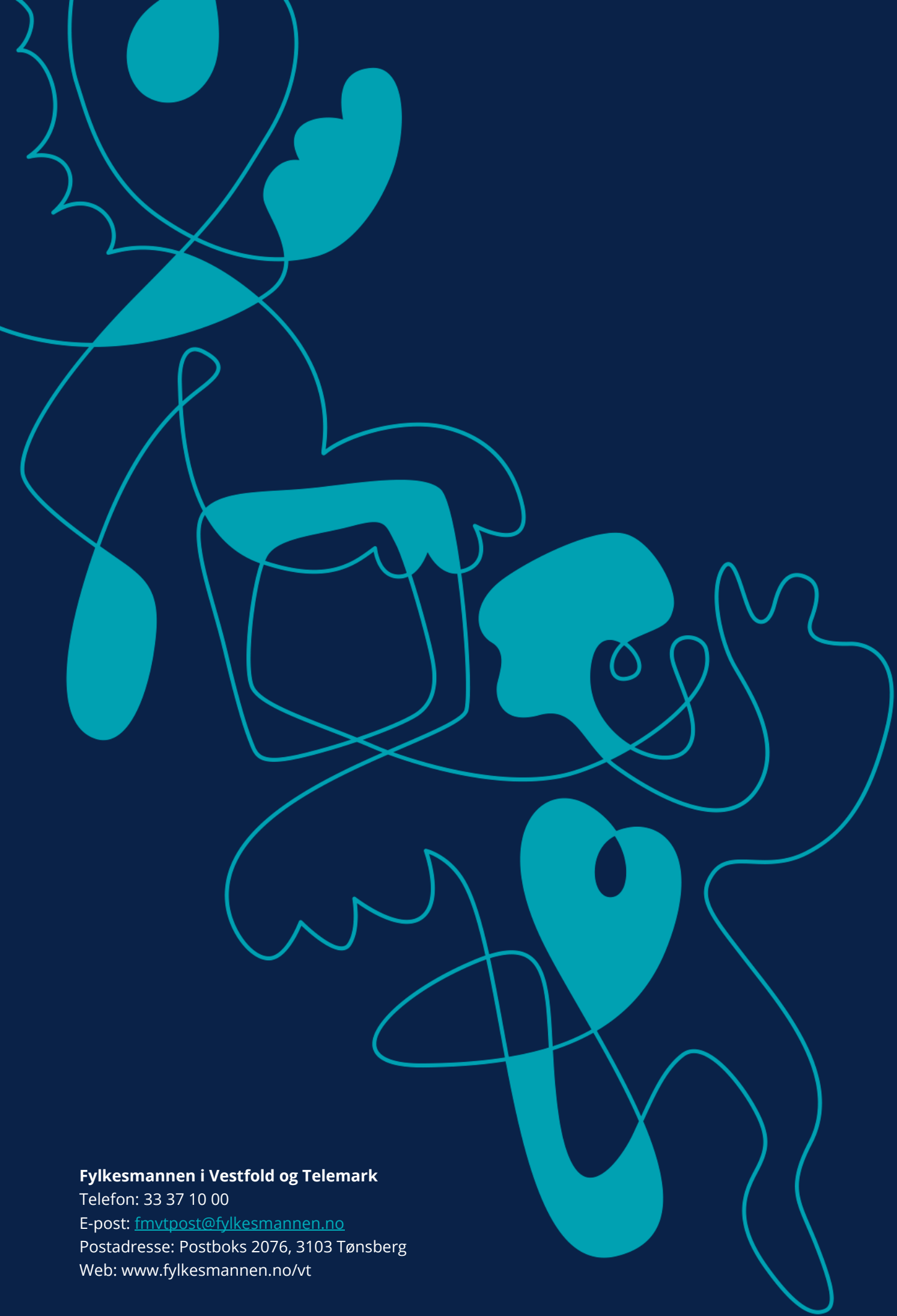
- Er det aktuelle arealet utsatt for ras- og/eller skredfare?
- Ligger tiltaket/arealet innenfor et aktsomhetsområde for flom, jf. NVEs aktsomhetskart?
- Ligger tiltaket innenfor angitt faresone for flom/ras/skred fastsatt i plan eller i NVEs databaser?

Forurensning

- Vil tiltaket berøre forurenset grunn, eller på annen måte utgjøre en risiko for forurensning?

Friluftsliv og folkehelse

- Berører tiltaket statlig eller lokalt sikret friluftsområde eller annet viktig friluftsområde?
- Vil tiltaket virke privatiserende for omgivelsene og/eller begrensende for ferdselen i utmark på stier, naturlige ferdselsdrag, farleder for båt, kano e.l.?
- Hvordan påvirkes allmennhetens muligheter for opphold og bading, fiske, rastning etc.? Det er ikke dagens bruk som er avgjørende, men de fremtidige mulighetene. Kan tiltaket innebære en forbedring for friluftslivet?

Fylkesmannen i Vestfold og Telemark

Telefon: 33 37 10 00

E-post: fmvtpost@fylkesmannen.no

Postadresse: Postboks 2076, 3103 Tønsberg

Web: www.fylkesmannen.no/vt